

СЕКТОРАЛЬНЕ ПОРІВНЯННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ ТА ЄС

SECTORAL COMPARISON OF THE PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN UKRAINE AND THE EU

УДК 338.24(477)

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure51-47>**Ярошевич Н.Б.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів
Національний університет
«Львівська політехніка»**Якимів А.І.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри технологій управління
Національний університет
«Львівська політехніка»**Похила О.А.**магістр
Національний університет
«Львівська політехніка»**Yaroshevych Natalya**

Lviv Polytechnic National University

Yakymiv Andriy

Lviv Polytechnic National University

Pokhyla Alexander

Lviv Polytechnic National University

У статті проведено порівняльний аналіз розвитку секторальної структури ДПП в Україні та ЄС протягом 1990–2020 рр. за даними Європейського центру експертизи ДПП (ЕРЕС), Міністерства економічного розвитку та торгівлі України та Світового банку. Установлено значні відмінності у секторальній структурі ДПП України та ЄС: за обсягом інвестицій пріоритетними секторами застосування ДПП у ЄС є транспортна інфраструктура, охорона здоров'я, освіта та охорона навколишнього природного середовища, тоді як в Україні – електроенергетика та телекомунікації. Установлено, що суспільно значимі проекти ДПП, пріоритетні у країнах ЄС, мало привабливі для приватного інвестора в Україні. Проведено критичну оцінку законодавства України щодо державно-приватного партнерства та доведено необхідність уточнення змісту терміна «державно-приватне партнерство» в правовому полі України та адаптації українського законодавства з ДПП до директив ЄС. Подано пропозиції щодо змін інституціонального середовища розвитку ДПП, а також введення у бюджетне законодавство України поняття прямих та умовних зобов'язань державного партнера та передбачення механізму врахування їх у бюджетних показниках.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, секторальна структура ДПП, інвестиції в проекти ДПП, кількість угод ДПП, суспільно значимі проекти.

В статті проведено порівняльний аналіз розвитку секторальної структури госу-

дарственно-частного партнерства в Україні та ЄС в течение 1990–2020 гг. по данным Европейского центра экспертизы (ЕРЕС), Министерства экономического развития и торговли Украины и Всемирного банка. Установлены значительные различия в секторальной структуре государственно-частного партнерства Украины и ЕС: транспортная инфраструктура, здравоохранение, образование и охрана окружающей природной среды являются приоритетными по объему инвестиций в Евросоюзе секторами применения ГЧП, тогда как в Украине – электроэнергетика и телекоммуникации. Установлено, что общественно значимые проекты ГЧП, приоритетные в странах ЕС, малопривлекательны для частного инвестора в Украине. Проведена критическая оценка законодательства Украины о государственно-частном партнерстве и доказана необходимость уточнения содержания термина «государственно-частное партнерство» в правовом поле Украины и адаптации украинского законодательства по ГЧП с директивами ЕС. Представлены предложения по изменениям институциональной среды развития ГЧП, а также введению в бюджетное законодательство Украины понятия прямих и условных обязательств государственного партнера и введения механизма учета их в бюджетных показателях.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, секторальная структура ГЧП, инвестиции в проекты ГЧП, количество сделок ГЧП, общественно значимые проекты.

The article focuses on the comparative analysis of the public-private partnership (PPP) sectoral structure development in Ukraine and the EU during 1990–2020 period. According to European PPP Expertise Centre, the quantitative assessment of PPP projects realization at the EU has been realized. It has been established that, in terms of the investments volume, the priority sectors of PPP application are transport infrastructure, healthcare, education and environmental protection. A quantitative assessment of the implementation of PPP projects in Ukraine was carried out according to the Ministry of Economic Development and Trade. It has been established that the sectors of water purification and distribution, as well as production, transportation and supply of heat are leading in terms of the number of PPP contracts in Ukraine. A quantitative assessment of the PPP projects implementation in Ukraine was realized according to the World Bank. It has been established that the priority sectors of public-private partnership application in Ukraine in terms of the volume of investments are the electricity and telecommunications. As a result of the comparative analysis, significant differences were found in the sectoral structure of PPP in Ukraine and the EU. It is concluded that socially significant projects, which are priority in the EU countries, are not very attractive for a private investor in Ukraine, which is due to the legislative lack of regulation in Ukraine of the problem of compensations payment to private investors in case of failure by the state to fulfill its obligations under the concluded PPP agreements and compensation for the difference in tariffs. A critical assessment of the legislation in Ukraine on public-private partnership was carried out. It has been established that the Ukrainian legislation includes activities that do not provide for the public services delivery to the population and are not recognized by international institutions as PPP projects. It was also established that the interpretation of the Ukrainian legislation of the "public-private partnership" concept does not correspond to its interpretation by international institutions. It was discovered that the legislation of Ukraine does not establish the minimum share of a private partner in a project, as a result of which projects in Ukraine are classified as PPP projects that are not recognized in the world. It is concluded that it is necessary to clarify the content of the "public-private partnership" notion in the legal field of Ukraine and to adapt Ukrainian legislation on PPP with EU directives. Proposals for changes in the institutional environment for the development of PPP are presented, as well as the introduction into the budget legislation of Ukraine of the concept of a public partner's direct and conditional obligations and predicting the mechanism for accounting for them in budgetary indicators.

Key words: public-private partnership, PPP sectoral structure, investments into PPP projects, the amount of PPP contracts, socially significant projects.

Постановка проблеми. Зростання попиту на публічні послуги в умовах обмежених бюджетних можливостей через значні дефіцити бюджетів та вичерпність можливостей використання механізмів приватизації державних монополій, що з

правової та політичної позицій не можуть бути передані у власність бізнесу, стали поштовхом до виникнення нових моделей взаємодії держави і бізнесу – державно-приватного партнерства (Public Private Partnership). Сьогодні інститут

державно-приватного партнерства розглядається як один із фінансових механізмів забезпечення сталого розвитку у світі та набув глобального поширення. В Україні, що потребує значних інвестиційних ресурсів для структурної перебудови національної економіки, державно-приватне партнерство (далі – ДПП) могло б стати ефективним фінансовим механізмом прискорення інфраструктурного розвитку. Це задекларовано в Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні [1]. Проте, незважаючи на десятирічний період наявності законодавчого підґрунтя, державно-приватне партнерство в Україні використовується дуже мало.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню механізмів реалізації проєктів такого партнерства, а також форм взаємодії публічного та приватного секторів, інвестиціям у проєкти державно-приватного партнерства, що різняться за регіонами та країнами, присвячено значну кількість праць вітчизняних та іноземних дослідників.

Різним аспектам взаємодії держави та бізнесу, зокрема формам та моделям державно-приватного партнерства, присвячено праці О.В. Захаріної, Л.І. Симоненко, М.І. Сайкевич, А.Г. Дем'яненка, І.В. Запатріної. Визначенню особливостей розвитку державно-приватного партнерства в Україні та узагальненню передового зарубіжного досвіду впровадження проєктів державно-приватного партнерства присвячено дослідження Ю.С. Залозної, Н.В. Бутенко, І.П. Петрової, А.І. Кредісова, Н.О. Слободянюк. Практичні приклади застосування різних форм державно-приватного партнерства в зарубіжних країнах розглядалися у працях В.В. Круглова, К.В. Павлюка, С.Л. Пакуліна, С.В. Сімака.

Однак, незважаючи на велику кількість наукових досліджень у сфері державно-приватного партнерства, високий рівень опрацювання загально-теоретичних питань, подальшого дослідження потребують тенденції зміни структури інвестицій у проєкти державно-приватного партнерства в Україні та виявлення ризиків досягнення мети ДПП.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення становлення вітчизняної та європейської секторальної структури ДПП для визначення проблем, що гальмують розвиток ДПП в Україні в частині суспільно-значимих проєктів. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: дослідити розвиток ДПП по секторах економіки в Україні, провести порівняльний аналіз із секторальною структурою ДПП в ЄС; визначити причини непривабливості окремих секторів економіки в Україні для реалізації ДПП-проєктів; визначити проблеми, що гальмують розвиток ДПП в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. ДПП швидко розвивається у країнах із низьким

та середнім рівнями доходу (за класифікацією Світового банку), а саме у Латинській Америці й Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, на які припадає понад третина всіх проєктів ДПП і майже половина всіх інвестицій. Китай, Індія і Бразилія є безумовними лідерами у розвитку державно-приватних відносин: у 2017 р. на них припадало фінансове закриття 2/3 проєктів ДПП [2].

У країнах Європи кількість проєктів ДПП щороку зростає (рис. 1). Європейськими лідерами за кількістю угод ДПП та обсягом інвестицій у проєкти ДПП є Великобританія (58% від кількості угод ДПП та 44% загальної суми інвестицій у ДПП в Європі у 2019 р.), Франція (10% і 10%), Іспанія (9% і 10%), Німеччина (7% і 4%), Португалія (2% і 6%).

Сфери діяльності, у яких використовується державно-приватне партнерство, є досить різноманітними. Кожна країна має свою, притаманну їй секторальну структуру застосування ДПП. Проте пріоритетними сферами державно-приватного партнерства в країнах ЄС протягом 1990–2019 рр. за обсягом інвестицій є транспортна інфраструктура, охорона здоров'я, освіта, охорона навколишнього природного середовища (рис. 1).

Питома вага інвестицій у проєкти ДПП у секторі транспортної інфраструктури досягає 55% (218,3 млрд євро) у загальній сумі інвестицій у проєкти ДПП у 2019 р. Розвиток ДПП у країнах Європи починався з проєктів транспортної інфраструктури та охорони навколишнього природного середовища, частка інвестицій у які в 1990 р. розподілялася як 75% та 25%. Проте за 30 років хоча обсяг інвестицій у проєкти ДПП з охорони навколишнього природного середовища у ЄС і зріс у 44 рази (24,3 млрд євро), їх питома вага до 2019 р. знизилася до 6,2%.

Натомість питома вага секторів охорони здоров'я та освіти, проєкти ДПП у яких з'явилися у 1995–1997 рр., істотно зросла від 2% до майже 14% у сфері охорони здоров'я та від 0,3% до 9,5% у сфері освіти. Значними також є інвестиції в проєкти ДПП у галузі оборони (питома вага коливається на рівні 4–7%) та громадського порядку та безпеки (3–4%). Усі інші сектори економіки (житлово-комунальні послуги, загальні державні послуги, телекомунікації, науково-дослідна діяльність, відпочинок та культура) займають близько 11% у загальній сумі інвестицій у ДПП.

Різні підходи до розуміння ДПП українським законодавством та міжнародними організаціями (Світовим банком, Європейським центром експертизи ДПП (ЕРЕС)), що ведуть статистику ДПП, не дають змоги порівняти дані про масштаби реалізації ДПП в Україні та європейських країнах на основі вітчизняної статистики. За даними Світового банку, з часу отримання Україною незалежності реалізовано 82 проєкти ДПП [4], тоді як за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (МЕРТ) – 186 проєктів [5] (табл. 1).

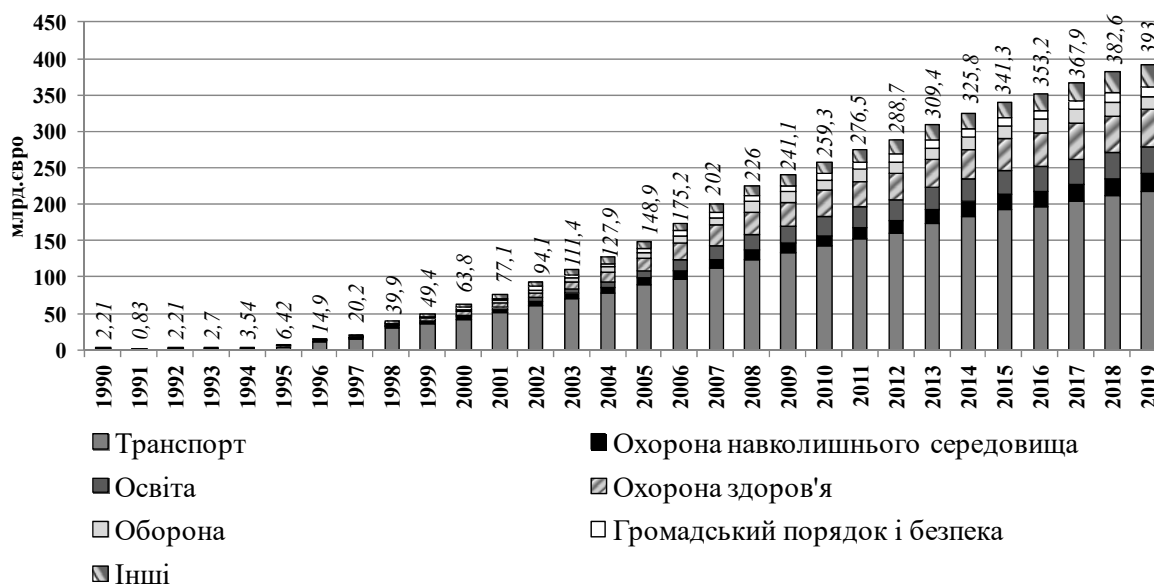

Рис. 1. Динаміка інвестицій у проекти ДПП у країнах Європи в розрізі секторів економіки у 1990–2019 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [3]

Законодавство України визначає такі сфери реалізації ДПП в Україні [6, ч. 2 ст. 4]: пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування, окрім таких, що здійснюються на умовах угод про розподіл продукції; виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу; будівництво та експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури; машинобудування; збір, очищення та розподілення води; охорона здоров'я; туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт; забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем; поводження з відходами, окрім збирання та перевезення; виробництво, розподілення та постачання електричної енергії; управління нерухомістю; надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом; виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капітальний ремонт житлових будинків, повністю чи частково зруйнованих унаслідок бойових дій на території проведення антитерористичної операції; установлення модульних будинків та будівництво тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб; надання освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я; управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини.

Слід відзначити, що Комісія ООН із міжнародного торгового права UNCITRAL не відносить до ДПП проекти щодо розвідування природних копалин, зокрема роботи з видобутку корисних копалин, розвідування нафти та газу, навіть якщо вони ведуться відповідно до концесії, наданої

державою, оскільки роботи з видобування корисних копалин та розвідування нафти і газу не передбачають надання публічних послуг населенню. До публічних об'єктів і публічних послуг законодавство розвинених країн, як правило, відносить дороги, паркування, громадський транспорт, портову інфраструктуру, послуги навігації, поліції і пожежників, суди, водопостачання, збір і утилізацію відходів, установи освіти й охорони здоров'я тощо.

В Україні центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державно-приватного партнерства, є МЕРТ, яке відповідно до покладених на нього завдань веде облік договорів, укладених у рамках державно-приватного партнерства (табл. 1), проте надає публічну інформацію лише про їх кількість, при цьому дані щодо вартості проектів відсутні.

Концесія в Україні є найбільш поширеною формою залучення приватних інвестицій в інфраструктуру (табл. 1). В Україні ДПП здійснюється переважно у формі концесії та спільної діяльності без залучення бюджетних коштів. За відсутності публічних даних про суми інвестицій у проекти ДПП, секторальну структуру ДПП в Україні на основі даних кількості договорів визначати нецільно.

Тлумачення українським законодавством поняття «державно-приватне партнерство» як співробітництво, що здійснюється на основі договору [6], не відповідає тлумаченню його міжнародними інституціями, що відіграють важливу роль у розвитку і регулюванні ДПП у світі: Європейської Комісії щодо ДПП (Commission of the European

Таблиця 1

Кількість проєктів ДПП в Україні за даними МЕРТ

Кількість проєктів ДПП	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Зареєстровані проєкти	111	159	171	177	186	191	192	187
Проєкти, що не виконуються (договір розірваний)	–	13	9	–	–	9	126	135**
Фактична кількість проєктів, у тому числі	111	146	243*	177	186	182	66	52
Оброблення відходів	–	7	116	112	112	116	7	1
Збір, очищення та розподілення води	–	71	79	30	37	39	31	21
Інфраструктура	–	16	17	16	16	–	7	7
Виробництво, транспортування і постачання тепла	–	32	7	6	6	–	8	3
Транспортування природного газу	–	–	–	–	–	–	–	8
Виробництво, розподілення та постачання електричної енергії	–	3	5	5	5	–	3	–
Управління нерухомістю	–	–	2	2	2	–	4	–
Пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування	–	8	3	1	1	–	1	1
Туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт	–	9	1	1	1	–	–	3
Забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем	–	–	1	–	–	–	–	–
Охорона здоров'я	–	–	–	–	–	–	1	2
Інші	–	–	12	4	6	–	4	6
Усього реалізується проєктів ДПП (од. / %): із них	<u>111</u> 100	<u>146</u> 100	<u>171</u> 100	<u>177</u> 100	<u>186</u> 100	<u>182</u> 100	<u>66</u> 100	<u>52</u> 100
договори концесії (од. / %)	<u>79</u> 71	<u>128</u> 88	<u>138</u> 81	<u>146</u> 82	<u>153</u> 82	<u>157</u> 86	<u>41</u> 62	<u>34</u> 65
договори про спільну діяльність (од. / %)	<u>32</u> 29	<u>31</u> 21	<u>33</u> 19	<u>31</u> 18	<u>32</u> 17	<u>24</u> 13	<u>24</u> 36	<u>16</u> 31
Інші (од.)					1	1	1	2

* На території АР Крим станом на 01.01.2014 реалізувалося 63 проєкти, також на території, не підконтрольній українській владі, знаходяться 9 проєктів, інформація щодо стану реалізації їх відсутня.

** 4 договори – закінчено термін дії, 18 договорів – розірвано, 113 договорів – не виконуються.

Communities), яка встановлює нормативні положення ЄС щодо ДПП (Green Paper on PPPs), та Комісії ООН із міжнародного торгового права (UNCITRAL), яка визначає Типові законодавчі положення щодо інфраструктурних проєктів, котрі фінансуються приватним коштом [7, с. 275], оскільки звужує поняття ДПП до виключно одного договору, що суперечить самому змісту поняття ДПП та міжнародній практиці реалізації таких проєктів. Таке тлумачення ДПП деформує статистику ДПП в Україні, завищуючи її. У міжнародній практиці ДПП є співробітництвом між державним та приватним партнерами й юридично може відображатися у тій кількості договорів, яка буде необхідна для реалізації інвестиційного проєкту [8, с. 20–22].

За методологією Світового банку (Private Participation in Infrastructure Database Expanded methodology) до складу проєктів ДПП включаються проєкти, де участь приватного партнера у його реалізації становить не менше 25%. При цьому розглядаються договори управління, оренди, концесії та продажу активів щодо державних інфраструктурних проєктів (5% акцій

належать приватним власникам), у яких приватні сторони беруть на себе операційні ризики. В українському ж законодавстві об'єкти ДПП не можуть бути приватизовані протягом усього строку дії угоди, й об'єктами ДПП не можуть бути об'єкти, щодо яких прийнято рішення про приватизацію [7, с. 328]. Законодавство України не встановлює мінімальну частку участі приватного партнера у проєкті. У зв'язку із цим навіть мінімальна частка приватного фінансування у спільному проєкті дає змогу відносити його до категорії ДПП. Частка приватних інвестицій в Україні під час реалізації переважної більшості проєктів ДПП становить до 10%, тому значну кількість реалізованих в Україні проєктів лише за назвою можна віднести до ДПП, оскільки фактично всі вони сформовані за ідеологією державних закупівель і не передбачають значних інвестиційних вкладень.

За даними Світового банку, в Україні загальні обсяги інвестицій в інфраструктурні проєкти на основі використання форм ДПП протягом 1990–2020 рр. становили 6,893 млрд дол. США, 70%, із них припадає на електроенергетику (табл. 2) [4].

Таблиця 2
Кількість та інвестиції в проекти ДПП в Україні
в 2020 р. (за даними Світового банку)

Сектор економіки	Сума інвестицій у проекти (млн дол. США)	Кількість проектів (одиниць)
Електроенергетика	4822	60
Телекомунікації	1461	5
Природний газ	38	11
Порти	295	3
Очищення води	70	1
Водопостачання і водовідведення	207	2
Разом	6893	82

За статистикою МЕРТ (табл. 1), найбільша кількість договорів ДПП в Україні припадає на збір, очищення та розподілення води, а також на виробництво, транспортування і постачання тепла, за даними ж Світового банку (рис. 2) – на електроенергетику та телекомунікаційний сектор.

За даними Світового банку, ДПП в Україні розпочалося в 1992 р. з проектів у галузі телекомунікацій, із 1998 р. розпочалася реалізація проектів ДПП у галузі електроенергетики, з 2003 р. – у секторі водопостачання та водовідведення, з 2009 р. – проекти ДПП, що стосуються портів, із 2012 р. – транспортування природного газу, з 2014 р. – очищення води. Інвестиції в телекомунікаційні проекти ДПП були переважаючими (68%) до 2000 р., а з 2001 р. пріоритетним сектором інвестування в проекти ДПП стала електроенергетика. Більшість інвестицій у проекти ДПП

в Україні вкладено у два сектори: електроенергетику – 70% усіх інвестицій у ДПП в Україні та телекомунікації – 21%. Питома вага кожного з інших чотирьох секторів економіки є незначною (від 1% до 4%).

Найбільшими проектами, реалізованими в Україні протягом аналізованого періоду, Світовий банк вважає «Укртелеком» (19,2% від загальної суми інвестицій у проекти ДПП), Ботівську вітряну електростанцію (6,6%), проект «Сиваш» ТОВ «Сивашенергопром» (6,2%), фотоелектричну сонячну електростанцію СЕС «Перове» (6%), Запорізьку вітрову електростанцію «Запорізька ВЕС» (5,5%), Нікопольську сонячну електростанцію (4,1%), ПАТ Дніпроенерго (3,6%), ПАТ «ДТЕК Західенерго» (3,4%), фотоелектричну сонячну електростанцію «Охотникове» (2,9%), Дунайську сонячну електростанцію (2,4%). Переважну більшість проектів державно-приватного партнерства в Україні було реалізовано за участю вітчизняних інвесторів, а найбільш привабливими об'єктами інвестування виявилися електроенергетика та телекомунікації.

За даними МЕРТ, ефективність використання механізму ДПП в Україні перебуває на досить низькому рівні: у 2018 р. лише 66 зі 192 проектів були успішними (табл. 1) Через високі збитки та розірвання контрактів неуспішними виявилися 66% проектів ДПП, це дуже багато, оскільки відсоток невдач для країн із низьким рівнем доходів не перевищує 7%, а для країн із високим рівнем доходів не перевищує 4% [2]. Проте, за даними

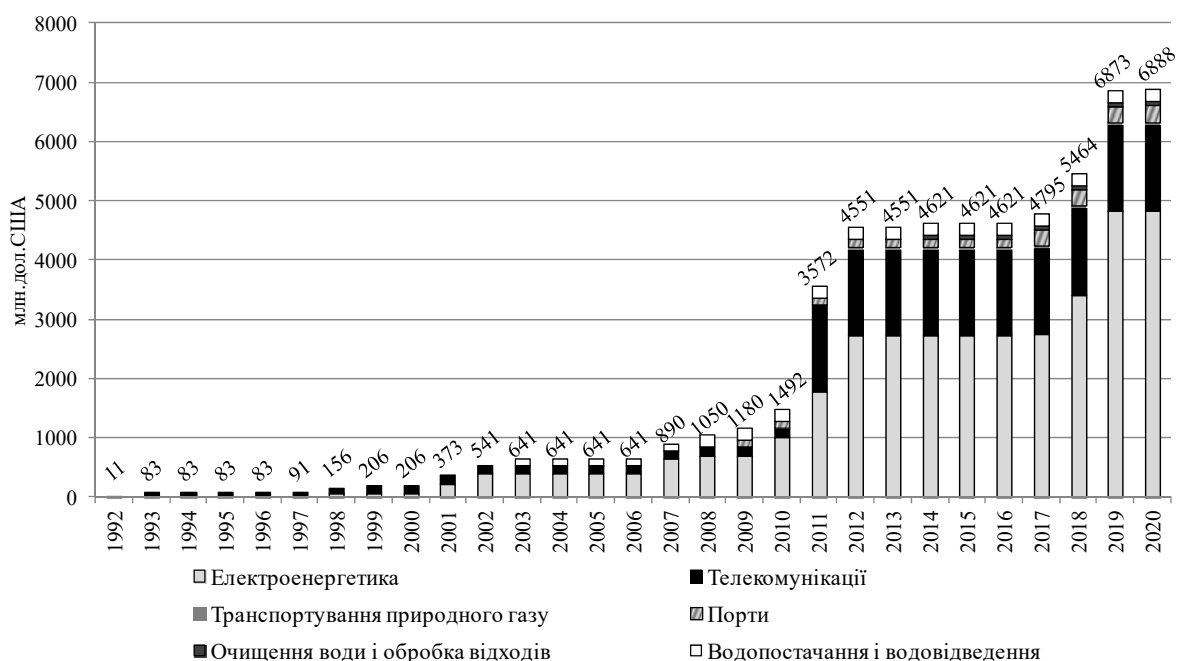

Рис. 2. Структурна динаміка інвестицій у проекти державно-приватного партнерства в Україні за 1992–2020 рр. у розрізі секторів економіки за даними Світового банку (млн дол. США)

Джерело: побудовано авторами за даними [4]

Рис. 3. Динаміка успішності проектів ДПП в Україні за даними Світового банку за 1992–2020 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [4]

Світового банку, успішність проектів ДПП в Україні є набагато вищою протягом останніх 10 років (рис. 3).

Отже, секторальна структура ДПП в Україні та країнах Європи істотно відрізняється; не можна стверджувати, що Україна слідує європейському шляху розвитку ДПП. Проекти ДПП в Україні не використовуються для реконструкції та будівництва автомобільних доріг, немає жодного діючого концесійного договору щодо побудови автомобільних шляхів. Окремі проекти на засадах концесії пропонувалися неодноразово (у 2008 р. – будівництво кільцевої дороги у Києві, у 2010 р. – автодороги Львів – Краківець), проте жоден із цих проектів не був реалізований на практиці.

Також в Україні не зафіксовано випадків успішного залучення приватних інвестицій на засадах ДПП до реалізації стратегічно важливих соціально-гуманітарних проектів (у т. ч. у сфері освіти, охорони здоров'я, розвитку та підтримки культурно-історичної спадщини тощо), що пояснюється недостатньою привабливістю для приватних інвесторів значної частини об'єктів, на яких передбачається реалізація проектів ДПП. Зокрема, об'єкти ЖКГ мають великий фізичний знос обладнання, потребують значних фінансових ресурсів, при цьому терміни отримання прибутку від їх експлуатації є невизначеними. У розвинених країнах у договорах ДПП передбачають умови виплати приватним власникам компенсацій у разі невиконання державою своїх зобов'язань за укладеними договорами та відшкодування різниці у тарифах тощо. В Україні цьому перешкоджає проблема неможливості передбачення у бюджеті прямих і умовних зобов'язань, у результаті чого більшість договорів ДПП укладається у формі концесій (табл. 1), вплив

ДПП на бюджетні ресурси державного партнера в Україні не оцінюється, а приватний партнер не має гарантії відшкодування інвестицій [9, с. 22].

Висновки з проведеного дослідження.

Значні відмінності у секторальній структурі ДПП в Україні та країнах Європи свідчать про малу привабливість для приватного інвестора в Україні суспільно значимих проектів, що в країнах ЄС мають пріоритет. Вітчизняна практика ДПП мало сприяє основним цілям ДПП: подоланню інфраструктурного дефіциту, зокрема в частині автошляхів, магістральних мостів, транспортних розв'язок, морських та річкових портів, судноплавних каналів, гідротехнічних споруд загального користування; розвитку та підвищенню якості публічних послуг, зокрема пасажироперевезень, будівництва й утримання шкіл, ВНЗ, лікарень, поліклінік, стадіонів, театрів, бібліотек, парків; розвантаженню бюджетів усіх рівнів.

Непривабливість суспільно значимих проектів для приватного інвестора в Україні зумовлена законодавчою неврегульованістю проблеми виплати приватним інвесторам компенсацій у разі невиконання державою своїх зобов'язань за укладеними договорами ДПП та відшкодування різниці у тарифах.

У вітчизняному законодавстві необхідно переглянути саме поняття державно-приватного партнерства, гармонізувати законодавство про державно приватне партнерство з концесійним законодавством, ввести у бюджетне законодавство поняття прямих та умовних зобов'язань державного партнера і передбачити механізм урахування в бюджетних показниках, удосконалити механізм компенсації у разі розірвання концесійного договору, удосконалити процедуру

оцінки проєктів, а також створити систему інституціональної інфраструктури ДПП та запровадити інститут управління фіскальними ризиками ДПП.

Україні не вистачає системи інституціональної інфраструктури ДПП, а саме (1) системи управління з розвитку ДПП для адаптації законодавства з ДПП до директив ЄС та розроблення загальнодоступної електронної бази проєктів ДПП загальнодержавного та місцевого значення з метою залучення потенціальних інвесторів та (2) фінансових інститутів для інвестування і гарантування приватних інвестицій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013–2018 роки : Розпорядження КМУ від 14 серпня 2013 року № 739-р. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80> (дата звернення: 28.01.2021).
2. Затворницька О. Державно-приватне партнерство: час вчитися на помилках. *Zn.Ua*. 2018. 28 вересня. URL: https://dt.ua/macrolevel/derzhavno-privatne-partnerstvo-chas-vchititsya-na-pomilkah-289689_.html (дата звернення: 28.01.2021).
3. Total value of European PPP projects by sector – all countries. *European PPP Expertise Centre Data Porta* : вебсайт. URL: <http://www.eib.org/epec/> (дата звернення: 28.01.2021).
4. Infrastructure Finance, PPPs & Guarantees. *World Bank Group* : вебсайт. URL: <http://ppi.worldbank.org/snapshots/country> (дата звернення: 28.01.2021).
5. Стан здійснення ДПП в Україні. *Міністерство економічного розвитку та торгівлі України* : вебсайт. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 29.01.2021).
6. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 1 липня 2010 року № 2404-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 28.01.2021).
7. Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю., Якимів А.І. Державне управління інвестиційною діяльністю : навчальний посібник. Львів : Новий Світ –2000, 2020. 429 с.
8. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проєктів : Звіт Групи радників та представників Директорату регіонального розвитку Мінрегіону програми «U-LEAD з Європою». 2017. 106 с. URL: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf (дата звернення: 28.01.2021).
9. Сучасні реалії фінансово-економічного розвитку регіонів, галузей, підприємств, бізнесу : монографія / Н.Б. Ярошевич та ін. ; за ред. Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріної. Дніпро : Пороги, 2020. 504 с.

REFERENCES:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013) Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku derzhavno-privatnoho partnerstva v Ukraini na 2013–2018 roky [On approval of the concept for the development of public-private partnership in Ukraine for 2013–2018]. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2013, August 14, № 739-r Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80> (accessed 28 January 2021).
2. Zatvornytska Oksana (2018) Derzhavno-privatne partnerstvo: chas vchytysia na pomylkakh [Public-private partnership: it's time to learn from the mistakes]. *Zn.Ua* (electronic journal). Available at: https://dt.ua/macrolevel/derzhavno-privatne-partnerstvo-chas-vchititsya-na-pomilkah-289689_.html (accessed 28 January 2021).
3. European PPP Expertise Centre Data Portal. *Total value of European PPP projects by sector – all countries*. Available at: <http://www.eib.org/epec/> (accessed 28 January 2021).
4. World Bank Group. *Infrastructure Finance, PPPs & Guarantees*. Available at: <http://ppi.worldbank.org/snapshots/country/ukraine> (accessed 28 January 2021).
5. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. Stan zdiysnennia DPP v Ukraini [Status of PPP implementation in Ukraine]. Available at: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (in Ukrainian) (accessed 29 January 2021).
6. Supreme Council of Ukraine (2010) Pro derzhavno-privatne partnerstvo [On public-private partnership]. Law of Ukraine, adopted on 2010, July 1, № 2404-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (accessed 28 January 2021).
7. Yaroshevych N.B, Kondrat I.Yu., Yakymiv A.I. (2020) *Derzhavne upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu* [State administration of investment activities]. Lviv: Novyi Svit. (in Ukrainian)
8. Report of the Group of Advisors and Representatives of the Regional Development Directorate of the Ministry of Regional Development of the “U-LEAD with Europe” program (2017) *Derzhavno-privatne partnerstvo yak mekhanizm realizatsii novoi rehionalnoi polityky: mozhlyvosti zastosuvannia ta praktychni aspekty pidhotovky i vprovadzhennia investytsiinykh proektiv* (2017) [Public-private partnership as a mechanism for the establishment of a new regional policy: application possibilities and practical aspects of the investment projects preparation and implementation]. 106 p. Available at: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEA10_2017.pdf. (accessed 28 January 2021).
9. Savchuk L.M., Bandorina L.M. (ed.) (2020) *Suchasni realii finansovo-ekonomichnoho rozvytku rehioniv, haluzei, pidpriemstv, biznesu* [Modern realities of financial and economic development of regions, industries, enterprises, business] (Monograph). Dnipro: Porohy. (in Ukrainian)